

De pottenbakker

Periodethema: Een ongehoorzaam volk
Jeremia 18 en 19

KERNTEKST

'Zal Ik ulieden niet kunnen doen gelijk deze pottenbakker, o huis Israëls? spreekt de HEERE; ziet, gelijk leem in de hand des pottenbakkers, also zijt gijlieden in Mijn hand, o huis Israëls.' (Jer. 18: 6)

UITLEG VAN DE KERNTEKST

Israël is als leem (klei) in de hand van de pottenbakker. In de context: zodra zij zich voor God vernederen, zal Hij hen bevrijden en verhogen. Maar als zij zich tegen Hem blijven verzetten, is het oordeel onafwendbaar.

BEGINSITUATIE

Deze vertelling is de tweede van het nieuwe thema: een ongehoorzaam volk. De geschiedenis speelt zich af zo rond het jaar 588 voor Christus, tegen het einde van de regering van Zedekia. Jeremia heeft nu bijna veertig jaar gepreekt.

DOELSTELLINGEN

- De kinderen zien hoe vast wij zitten aan de zonde van ongelooft.
- Daar tegenover staat het grote geduld van God. Hij houdt niet op om ons tot bekering te vermanen.

INDELING

- Naar Tofeth.
- De kruik.
- De legers komen.
- De pottenbakker.

OPMERKINGEN

In de vertelling draai ik de volgorde van Jer. 18 en 19 om. Daardoor wordt het meer één geheel.

De kern van Jer. 19: het oordeel komt zeker; Jer 18: maar als je je nu bekeert, zal God dat oordeel afwenden.

DE LES VAN DE POTTENBAKKER

De les van de pottenbakker bij Jeremia is anders dan bij Paulus in Rom. 9. De pottenbakker begint in een handomdraai helemaal opnieuw. De boodschap is: bekering heeft nut, ook al lijkt het oordeel onafwendbaar.

HET TOFETH-DAL

Het dal Tofeth ligt ongeveer een kilometer buiten Jeruzalem. Hier werden kinderooffers gebracht (zie ook Jer. 7). Ook werd hier aan andere afgoden geofferd. Maar God zal het zo besturen, dat tijdens het beleg door Nebukadnezar en de ondergang van Jeruzalem hier een vreselijke slachting zal plaatsvinden. Het dal zal vol met lijken liggen. Zo vreselijk is deze plaats dat hiervan het Hebreeuwse woord voor 'hel' is afgeleid (= ge-henna. ghe = dal, henna komt van Hinnom).

ZINGEN

Psalm 70: 1; 79: 4, 7; 81: 13, 15;
'Zoals klei in de hand van de pottenbakker' (OTH 466)

UITLEG VAN DE PSALM

Psalm 70: 1 De dichter voelt zich van alle kanten bedreigd. Daarom roept hij met alle macht tot God: 'Red mij, haast U, kom snel.' Deze woorden passen goed in de mond van Jeremia. Tegelijk kunnen ze ook van Christus zijn. Maak beschaamd die met vreugde op mijn ondergang zitten te wachten.

MATERIALEN

Afbeeldingen van pottenbakker
Kaart van Jeruzalem

BORDPLAN

Jeremia
Tofeth-dal = dal van zoon van Hinnom = moorddal
= Ghe-henna = hel

INTRODUCTIE

Jeremia is inmiddels oud geworden. Hij heeft al bijna veertig jaar gepreekt. Maar nog steeds willen de Israëlieten niet luisteren. Iedereen kan zien dat het niet goed afloopt, want de koning Nebukadnezar komt er aan met grote legers. Vandaag horen we twee preken van Jeremia. Eén als de legers van Nebukadnezar er nog niet zijn en één als ze voor de poort liggen.

BRUGZIN OF BEGINZIN

(Zeg het op de toon zoals Jeremia dat zou kunnen zeggen.) 'O, waarom willen die Joden toch nooit luisteren!'

Vertelling

NAAR TOFETH

Kijk, daar loopt de profeet Jeremia uit Jeruzalem. Maar hij loopt niet alleen. Bij hem lopen belangrijke mannen: mannen van de regering ('ministers') en de belangrijkste priesters. Na tien minuten lopen komen ze in een breed dal. Het is hier heel mooi. Maar er staan ook verschrikkelijke dingen: altaren voor de afgoden, voor de Baäls en ook een vreselijk afgodsbeeld voor de Moloch. Dat beeld is van brons en het is hol. In dat beeld kan een vuur branden. En als dat beeld dan gloeiend heet is, wordt in de armen van dat beeld een baby gelegd. Zo worden kinderen geofferd. Erg hé? En de mannen van Juda denken ook nog dat ze zo heel goed bezig zijn. De Joden willen niet naar de Heere luisteren. Ze doen wat ze zelf bedenken. Nog steeds denken ze dat de Heere hen wel zal beschermen. In Jeruzalem staat toch de tempel? En God heeft Hizkia toch ook gered? Maar Jeremia moet hen waarschuwen. Daarom heeft hij een boodschap van de Heere gekregen. Daarom is Jeremia met die mannen naar dit Tofeth-dal gegaan. Want de boodschap van de Heere is heel anders dan zij denken. Luister. 'Zo zegt de Heere, Zie Ik zal een verschrikkelijke straf over deze plaats geven. Want jullie hebben Mij verlaten. Jullie hebben andere goden gediend. Ja, jullie hebben je kinderen aan de Baäls geofferd, wat Ik helemaal niet geboden heb. Daarom zal Ik hier in deze plaats een verschrikkelijk oordeel geven.'

DE KRUIK

Kijk, Jeremia heeft een kruik in zijn hand. Een nieuwe kruik, die hij net bij de pottenbakker gehaald heeft. Nadat hij al die woorden gesproken heeft, zwaait hij de kruik hoog in de lucht en gooit hem met een grote smak tegen de grond. Kapot, duizend scherven. Nee, die kruik kun je niet meer maken. Dan opent Jeremia zijn mond: 'Zo zegt de HEERE: Net zoals deze kruik, zo zal Ik dit volk en deze stad verbreken. Je kunt hem niet weer heel maken. En deze plaats, dit mooie Tofeth, zal Ik tot een verschrikkelijke plaats maken. Een slachtveld. Er zullen zoveel dode lichamen zijn, dat ze niet begraven kunnen worden. De wilde dieren, de gieren en de roofvogels zullen de dode lichamen opeten.' Wat denk je, luisteren de mannen van Juda? Geloven ze het woord van God? Nee! Sommigen worden zelfs boos op Jeremia. Want in het volgende hoofdstuk van Jeremia staat, dat hij in de gevangenis geworpen wordt.

DE LEGERS KOMEN

De legers van Nebukadnezar zijn gekomen. Ze liggen voor de poort. Joden, zie je dan niet dat Gods oordeel komt? Bekeer je toch! Maar dat doen ze niet. Maar waarom dan, waarom zijn ze niet verstandiger? Weten jullie wat ze nu zeggen? 'Nu is het toch al te laat. Het helpt toch niet meer. We kunnen beter doorgaan op onze verkeerde weg.' 'Nee, het is niet te laat', zegt de Heere, 'bekeer je!' Jongens en meisjes, wat zouden jullie doen, als je die Joden was? (Laat in het gesprek aan de ene kant zien hoe onbillijk het is om niet te luisteren, maar hoe wij aan de andere kant toch hetzelfde zijn.)

DE POTTENBAKKER

Daar loopt Jeremia door de straten van Jeruzalem. Hij daalt af naar een huis, ergens beneden in de stad. Het is de werkplaats van de pottenbakker. Een pottenbakker gebruikt zachte klei om potten en kruiken van te maken. Als Jeremia daar staat, ziet hij de pottenbakker aan het werk. Misschien hebben jullie wel eens gezien hoe dat gaat. Een pottenbakker boetseert niet op een tafel, maar op een draaischijf. Met zijn voet laat hij een groot wiel draaien. In het midden van dat wiel, rechttop, is een stang met daarop een rond werktafeltje. Als het wiel draait, dan draait het werktafeltje ook.

De pottenbakker legt een klomp klei midden op het draaiende werktafeltje. Hij houdt zijn hand zacht tegen de klei aan. Gelijk ontstaat er een mooie, ronde vorm, het begin van een vaas of een kruik. Doordat de klei draait, gaat het heel snel. Jeremia kijkt ernaar. Zo te zien is de kruik bijna klaar. Maar ineens legt de pottenbakker zijn hand op het werkstuk. Binnen een ogenblik is het weer een klomp klei geworden. Ik denk dat die vaas niet goed was in de ogen van de pottenbakker. Maar dat geeft niet, want gelijk begint hij weer opnieuw. Weer een mooie vaas. Na tien minuten werken haalt de pottenbakker een mooie kruik van zijn werktafel en zet die weg. Zo is het goed. Jeremia heeft het gezien. Dan spreekt de Heere: 'Jeremia, heb je gezien wat die pottenbakker met de eerste kruik deed? Hij was bijna klaar. Maar in een ogenblik begon de pottenbakker helemaal opnieuw. Jeremia, daar zit een les in. Begrijp je het?' Wie van jullie begrijpt het al? (Herhaal nog een keer precies het moment dat de pottenbakker weer helemaal opnieuw begint.) Wat hadden de Joden ook al weer gezegd? 'Het is toch al te laat. Nebukadnezar is zo boos. Er is toch niets meer aan te doen. Laten we maar gewoon blijven zoals we zijn. Wij doen lekker waar we zelf zin in hebben.'

'Nee', zegt God, 'bekeer je toch. Als jullie je bekeren, dan zal Ik het oordeel afwenden. Ik ben net als de pottenbakker. Als Ik dat wil, dan begin Ik gewoon weer over nieuw. Net zo snel als dat de pottenbakker dat deed!' En wat denk je? Hebben de Joden geluisterd? Hebben ze de woorden van God geloofd? Nee hoor. Zij hebben de woorden wel gehoord. Misschien dat sommigen daar echt naar geluisterd hebben. Maar de meesten trekken zich er niets van aan.

AFSLUITING

Zijn wij beter dan de Joden? Nee, de Bijbel laat ons zien dat wij helemaal vastzitten aan de zonde. Wat er ook gebeurt en hoe God ook roept, wij blijven even verkeerd. De satan zit niet stil. Die heeft het liefst dat je veel zonden doet. En hij hoopt maar, dat je nooit naar de Heere teruggaat. Maar bid en zeg tegen de Heere, zoals je dat in de tekst van vandaag geleerd hebt: 'Maar nu, HEERE, U bent onze Vader! Wij zijn het leem (=klei) en U bent onze Pottenbakker: wij zijn allen het werk van Uw handen. Als U het niet doet, dan ben ik helemaal verkeerd.

Dan ga ik zeker verloren. Maar U bent mijn Pottenbakker. Maak mij Heere een vat tot Uw eer.' Of zoals Jeremia het bad: 'Heere bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn, want U bent de Heere mijn God.'

VERWERKING

QUIZ OVER AMBACHTEN IN DE BIJBEL.

- 1 Hoe heette de zilversmid in Efeze?
Demetrius
- 2 Noem een herder uit de Bijbel
Abram, Izak, Jakob, David, de herders van Bethlehem
- 3 Noem een timmerman uit de Bijbel
Jozef in Nazareth, Jezus
- 4 Noem een visser uit de Bijbel
Petrus, Johannes enz.
- 5 Tijdens welke koning waren er geen smeden in het land?
Saul
- 6 Welke mannen hadden van God wijsheid ontvangen om de tabernakel te maken?
Aholiab en Bazaleël
- 7 Welke profeet ging kijken bij de pottenbakker?
Jeremia, Jesaja
- 8 Wie logeerde er bij een leerlooier = iemand die van huiden leer maakt?
Petrus
- 9 Wie maakte het eerst muziekinstrumenten?
Jubal
- 10 Wie vertelde de gelijkenis van de zaaier?
Heere Jezus
- 11 Wie was de eerste smid?
Tubal-Kain
- 12 Wie was de eerste tentenmaker?
Jabal
- 13 Wie was de grootste sloopstimmerman aller tijden?
Noach
- 14 Wie was tentenmaker en ook apostel?
Paulus

ALTERNATIEF:

Noem een waarvan de naam begint met een A enz.

- herder
- koning
- profeet
- priester
- discipel

